

82ste vergadering

Dinsdag 12 mei 2009

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Verbeet

Tegenwoordig zijn 141 leden, te weten:

Aasted Madsen-van Stiphout, Agema, Anker, Aptroot, Arib, Bashir, Van Beek, Besselink, Bilder, Biskop, Blanksma-van den Heuvel, Blok, Blom, Van Bochove, Boekestijn, Boelhouwer, Van Bommel, Bosma, Bouwmeester, Brinkman, Ten Broeke, Van der Burg, Van de Camp, Çörüz, Cramer, Van Dam, Depla, Dezentjé Hamming-Bluemink, Dibi, Tony van Dijck, Jan Jacob van Dijk, Jasper van Dijk, Van Dijken, Dijsselbloem, Eijssink, Elias, Ferrier, Fritsma, Van Geel, Van Gent, Gerkens, Van Gerven, Gesthuizen, Gill'ard, Graus, Griffith, Van Haersma Buma, Halsema, Van der Ham, Hamer, Haverkamp, Heemelaar, Heerts, Heijnen, Van Heugten, Van Hijum, Ten Hoopen, Irrgang, Jacobi, Jager, Jansen, Joldersma, Jonker, Kalma, Kant, Karabulut, Knops, Koopmans, Koppejan, Koşer Kaya, Kraneveldt-van der Veen, De Krom, Kuiken, Langkamp, Leerdam, Van Leeuwen, Leijten, Linhard, Luijben, Madlener, Marijnissen, Mastwijk, Van Miltenburg, Neppéus, De Nerée tot Babberich, Nicolai, Omtzigt, Ormel, Ortega-Martijn, Ouwehand, De Pater-van der Meer, Pechtold, Peters, Pieper, Polderman, Poppe, Van Raak, Remkes, Roefs, Roemer, De Roon, De Roos-Conssemulder, De Rouwe, Rutte, Samsom, Sap, Schermers, Schinkelshoek, Schippers, Schreijer-Pierik, Slob, Smeets, Smilde, Smits, Spekman, Spies, Van der Staaï, Tang, Teeven, Timmer, Van Toorenburg, Uitslag, Ulenbelt, Van der Veen, Van Velzen, Verbeet, Verdonk, Vermeij, Vietsch, Van der Vlies, Voordewind, Vos, Jan de Vries, Van Vroonhoven-Kok, Weekers, Wiegman-van Meppelen Scheppink, Wilders, Willemse-van der Ploeg, De Wit, Wolbert en Zijlstra,

en de heer Balkenende, minister-president, minister van Algemene Zaken, de heer Bos, viceminister-president, minister van Financiën, de heer Hirsch Ballin, minister van Justitie, mevrouw Ter Horst, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de heer Plasterk, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mevrouw Cramer, minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, en mevrouw Van der Hoeven, minister van Economische Zaken.

□

De **voorzitter**: Ik heet de minister-president en de burgemeester van Apeldoorn welkom.

Ik verzoek de leden te gaan staan. Ook wil ik onze gasten op de tribune, indien dat voor hen mogelijk is, verzoeken te gaan staan.

Waarde medeleden!

De viering van Koninginnedag, die in Apeldoorn en andere gemeenten door velen zo enthousiast was begonnen, is overschaduwd door de verschrikkelijke gebeurtenis op deze dag.

Koninginnedag behoort een feestelijke dag te zijn. Een dag waarop de nationale verbondenheid tot uiting komt. Door de tragedie in Apeldoorn kwam een voortijdig einde aan dat feestelijke gevoel. Velen, directe omstanders, tv-kijkers en radioluisteraars, waren getuige van wat in Apeldoorn gebeurde. Dit gaat ons bevattingsvermogen te boven.

In het hele land hebben mensen laten merken dat zij zeer getroffen zijn door het leed dat de slachtoffers is overkomen. Afgelopen vrijdag was ik namens u allen aanwezig bij de indrukwekkende bijeenkomst in Apeldoorn. Ik heb gesproken met familieleden van slachtoffers en hun verbijstering en verdriet gevoeld.

Als volksvertegenwoordigers willen wij vandaag onze deelneming betuigen aan familieleden, verwanten en vrienden van de dodelijke slachtoffers van deze vreselijke gebeurtenis. Onze gedachten gaan ook uit naar de gewonden en hun familie. Wij willen tevens onze dank uitbrengen aan degenen die hulp verleenden.

De relatie van het Koningshuis met het parlement wordt gekenmerkt door vertrouwen en verbondenheid. Daarom gaan onze gedachten ook uit naar Hare Majesteit de Koningin en de leden van de koninklijke familie, die zo nauw betrokken zijn bij deze gebeurtenis.

Het verschrikkelijke drama op Koninginnedag 2009 zal ons altijd bijblijven. Familieleden, verwanten en vrienden hebben een zwaar verlies geleden. Wij wensen hun de kracht toe dit te dragen.

Het woord is aan de minister-president.

Minister **Balkenende**: Voorzitter. Afgelopen vrijdag herdachten wij in Apeldoorn de slachtoffers van het afschuwelijke drama dat zich op Koninginnedag voltrok. Samen, met nabestaanden, gewonden en hulpverleners. Samen, met onze koningin en haar familie. Samen, met miljoenen televisiekijkers in ons land. Het was een waardevolle bijeenkomst.

Nadia van Opstal vertelde op indrukwekkende wijze wat er door haar heen ging, toen zij hoorde dat haar

Voorzitter

moeder gewond in het ziekenhuis lag. Zij zei: Je luistert, je hoort het verhaal aan, maar het voelt als een droom. Dit is niet waar. Mijn moeder is gewoon gezellig aan het feestvieren in Apeldoorn.

Een bange droom die werkelijkheid wordt. Zo is het velen vergaan op die 30ste april.

Ik sprak vrijdagavond met slachtoffers en met mensen die een dierbare moeten missen. In de woorden van een aantal van de gewonden klonk een begin van hoop en perspectief door. De mensen die nog maar kort geleden en op een gruwelijke manier een geliefde hebben verloren, rouwen en hebben intens verdriet. Hun pijn is nauwelijks te bevatten.

Grote dankbaarheid was er bij allen, slachtoffers en nabestaanden, voor de steun die zij hebben mogen ervaren van onze koningin en haar familie. De warmte en oprechte betrokkenheid hebben hun erg goedgegaan en gesterkt.

Op deze plaats zeggen wij evenzeer dank aan allen die op welke manier ook op 30 april en de dagen erna hulp hebben geboden.

Het was vrijdagavond laat heel verdrietig om te moeten vernemen dat de schokkende gebeurtenissen van Koninginnedag nog een leven hebben geëist. Opnieuw verkeert een familie in diepe rouw. Woorden schieten tekort.

Ik zei het al eerder: op Koninginnedag 2009 is Nederland in zijn ziel geraakt. Er is die dag veel verloren gegaan. Voor Nederland, maar vooral voor alle slachtoffers en nabestaanden. Wij voelen ons met hen verbonden en wensen hun alle kracht toe om verder te gaan.

De **voorzitter**: Ik verzoek u een moment van stilte in acht te nemen.

(De aanwezigen nemen enkele ogenblikken stilte in acht.)

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van Orde.

Vragen van het lid Sap aan de minister van Financiën over **het bericht "Banken lenen bedrijven minder geld"**.

Mevrouw **Sap** (GroenLinks): Voorzitter. De banken blijven wel degelijk op hun geld zitten. Cijfers van De Nederlandse Bank die de Volkskrant vanochtend heeft gepubliceerd, laten dat onomstotelijk zien. Ook de recente beslissing van de Europese Centrale Bank om bedrijfsobligaties op te kopen, laat zien dat er een probleem is. Door strengere voorwaarden en hoge risico-opslagen op de rente blijven goede investeringsprojecten op de plank liggen. Dat is niet alleen een bittere teleurstelling voor de ondernemer in kwestie, maar leidt ook tot verlies aan banen en toekomstperspectief voor mensen. Het voed bovendien de maatschappelijke onvrede, omdat banken wel geholpen zijn, maar het op hun beurt laten afweten. Tijdens de hoorzitting in de Tweede Kamer een paar weken geleden vertelden de banken ons nog dat het allemaal reuze meevalt. Ook de minister van Financiën heeft zich in het verleden vaker in deze zin uitgelaten. Maar een van zijn eigen toezichhouders, De Nederlandse Bank, laat nu dus zien dat er wel degelijk actie

geboden is. Ik heb de volgende vragen aan de minister van Financiën.

1. Kan hij bevestigen dat de cijfers uit de Volkskrant juist zijn?

2. Klopt het dus dat het geldloket bij banken steeds vaker gesloten is?

3. Is hij bereid om in het kader van de steunverlening aan de banken alsnog afspraken met hen te maken over kredietverlening onder normale voorwaarden en met normale rentepercentages?

4. Is het hem bekend dat banken geen goede registratie bijhouden van het aantal kredietgesprekken dat zij voeren en het aantal aanvragen, ontmoedigingen en afwijzingen die daaruit voortvloeien?

5. Is de minister bereid om de regelgeving zodanig te veranderen dat deze registratie in de toekomst wél voorhanden is?

6. Is de minister het met mij eens dat het wenselijk is dat bedrijven die met een afwijzing worden geconfronteerd, recht krijgen op een second opinion?

7. Is de minister bereid om de regelgeving zodanig te veranderen dat deze second opinion in de toekomst standaardpraktijk wordt bij de banken?

Minister **Bos**: Voorzitter. Ik dank mevrouw Sap voor haar vragen. Mevrouw Sap zegt in haar inleiding dat de cijfers uit de Volkskrant onomstotelijk hebben aangetoond dat hier wel degelijk sprake is van een probleem en dat er wel degelijk ook wat DNB betreft actie geboden is. Een paar minuten geleden heeft DNB een persbericht doen uitgaan waarin de bank meedeelt dat de berichtgeving in de Volkskrant niet klopt. Daarmee valt de voornaamste basis onder de vragen van mevrouw Sap weg.

Het grote probleem dat hier speelt en dat naar ik aanneem ook de redacteuren van de Volkskrant parten heeft gespeeld, is dat als je enkel en alleen kijkt naar niet-geschoonde cijfers van de kredietportefeuille van banken, een afname van dat volume niet hoeft te betekenen dat er minder leningen worden verschaft, maar ook kan betekenen dat er zogeheten securitisatie heeft plaatsgevonden. Leningen worden dan van de balans afgehaald en in een apart vehikel ondergebracht. Dat gebeurt aan het eind van het jaar bij een heleboel financiële instellingen op het moment dat zij hun balans op orde moeten brengen. De cijfers die de Volkskrant gebruikt heeft, houden naar het zich laat aanzien geen rekening met dat effect. In de maand december zou 12,5 mld. minder krediet verleend zijn aan bedrijven dan in de maand november. 10 mld. daarvan is geen vermindering van de kredietverlening, maar enkel en alleen securitisatie.

Als je daarmee rekening houdt en dan aan DNB vraagt wat het afgelopen jaar is gebeurd op het gebied van de kredietverlening, kreeg ik zojuist van DNB te horen dat van december 2007 tot en met december 2008 op jaarbasis nog steeds sprake is van een groei van de kredietverlening, dat in januari en februari ook sprake is geweest van een groei van de kredietverlening en dat alleen in de maand maart vergeleken met februari sprake is van een lichte daling. Is die daling abnormaal? Nee, in het licht van het feit dat wij op dit moment hebben te maken met een negatieve economische groei. Zoals DNB in hetzelfde persbericht van vandaag ook stelt, mag je het banken niet kwalijk nemen dat als bedrijven te maken